

गेरुवा गाउँपालिका

स्थानीय राजपत्र

खण्ड : ५

संख्या: १

मिति : २०७८/०१/०२

भाग-२

गेरुवा गाउँपालिकाको सूचना

नेपालको संविधानको धारा २२६ तथा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ उपदफा १ बमोजिम बनेको गेरुवा गाउँपालिकाको प्रशासकीय कार्यविधि (नियमित गर्ने) ऐन, २०७६ को दफा ४ बमोजिम गेरुवा गाउँ कार्यपालिकाले मिति २०७६/०२/०६ मा जारी गरेको देहाय बमोजिमको नियमावली सर्वसाधारणको जानकारीको लागि प्रकाशन गरिएको छ ।

संवत् २०७८ सालको नियम नं. १

गेरुवा गाउँपालिकाको

छाडा चौपाया नियन्त्रण तथा व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७८

छाडा चौपाया नियन्त्रण तथा व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७८

प्रस्तावना : गेरुवा गाउँपालिका क्षेत्रभित्र छाडा छोडिएका चौपायाहरुको नियन्त्रण तथा व्यवस्थापन गर्न आवश्यक भएकोले गेरुवा गाउँपालिकाको प्रशासकीय कार्यविधि(नियमित गर्ने) ऐन २०७६ को दफा ४ मा रहेको व्यवस्था बमोजिम गेरुवा गाउँ कार्यपालिकाले यो कार्यविधि बनाई लागु गरेको छ ।

परिच्छेद-१

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ : (१) यो कार्यविधिको नाम “गेरुवा गाउँपालिकाको छाडा चौपाया नियन्त्रण तथा व्यवस्थापन कार्यविधि २०७८” रहेको छ ।

(२) यो कार्यविधि गेरुवा गाउँ कार्यपालिका बाट स्वीकृत भएको मिति देखि लागु हुनेछ ।

२. परिभाषा : (१) विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस निर्देशिकामा

(क) “ऐन” भन्नाले स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ लाई सम्झनु पर्छ ।

(ख) “गाउँपालिका” भन्नाले गेरुवा गाउँपालिकालाई सम्झनु पर्छ ।

(ग) “कार्यपालिका” भन्नाले गेरुवा गाउँपालिकाको कार्यपालिकालाई सम्झनु पर्छ ।

(घ) “कार्यालय” भन्नाले गेरुवा गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयलाई सम्झनु पर्छ ।

(ङ) “छाडा चौपाया” भन्नाले वेवारिसे रुपमा गाउँपालिका क्षेत्रमा छाडिएका गाई, गोरु, बाच्छा, बाच्छी, राँगा, भैसी, सुँगुर, बंगुर, बाखा, बाखी, बोका लगायतका वेवारिसे रुपमा छाडिएका चौपायाहरुलाई सम्झनु पर्दछ ।

(च) “गौशाला” भन्नाले छाडा चौपायाहरुलाई व्यवस्थित रुपमा पालनका लागि गाउँपालिका क्षेत्र भित्र ताकिएको/निर्माण गरिएको क्षेत्रलाई सम्झनु पर्छ ।

(ज) “सभा” भन्नाले गाउँपालिकाको सभालाई सम्झनु पर्दछ ।

(झ) “अध्यक्ष” भन्नाले गेरुवा गाउँपालिकाको अध्यक्ष लाई सम्झनु पर्छ ।

(ञ) “उपाध्यक्ष” भन्नाले गेरुवा गाउँपालिकाको उपाध्यक्ष लाई सम्झनु पर्छ ।

(ट) “प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत” भन्नाले गेरुवा गाउँपालिकाको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत लाई सम्झनु पर्छ ।

(ठ) “वडा अध्यक्ष” भन्नाले सम्बन्धित वडा बाट निर्वाचित वडा अध्यक्ष लाई सम्झनु पर्छ ।

(ड) “सचिव” भन्नाले गेरुवा गाउँपालिका अन्तर्गतका वडाका सचिव लाई सम्झनु पर्छ ।

(ढ) “समिति” भन्नाले कार्यविधि बमोजिम गठित परिच्छेद-७ बमोजिम पालक तथा व्यवस्थापन समिति लाई जनाउँछ ।

(ण) “अनुगमन तथा समन्वय समिति” भन्नाले गेरुवा गाउँपालिकामा गठित छाडा चौपाया नियन्त्रणका लागि गठन भएको अनुगमन तथा समन्वय समिति लाई सम्झनु पर्छ ।

(त) “वडा समिति” भन्नाले वडामा निर्वाचित वडा सदस्यहरु रहेको समिति लाई जनाउँछ ।

परिच्छेद-२

३. गेरुवा गाउँपालिका क्षेत्रमा रहेको छाडा चौपाया व्यवस्थापनका लागि देहाय बमोजिम एक गाउँपालिका स्तरीय व्यवस्थापन समिति रहनेछ। त्यस्तो व्यवस्थापन समितिमा देहाय बमोजिमका पदाधीकारी संयोजक तथा सदस्य रहनेछन।

क) गाउँपालिकाको उपाध्यक्ष	- संयोजक
ख) सम्बन्धित वडाको वडा अध्यक्ष	- सदस्य
ग) अध्यक्षले तोकेको १ महिला सहित २ जना कार्यपालिका सदस्य	- सदस्य
घ) गाउँपालिकामा कार्यरत कृषि अधिकृत	- सदस्य
ङ) पशु अधिकृत वा पशु प्राविधिक	- सदस्य सचिव

व्यवस्थापन समितिको बैठकमा आवश्यकता अनुसार गाउँपालिकाका पदाधीकारी तथा कर्मचारी र अन्य संघ-संस्थाको पदाधिकारी वा विज्ञलाई आमन्त्रण गर्न सकिनेछ।

४. छाडा चौपाया नियन्त्रण तथा व्यवस्थापन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ।

(क) छाडा चौपाया व्यवस्थापनका लागि नीति तथा योजनाको तर्जुमा गर्ने।

(ख) गाउँपालिका क्षेत्र भित्र छोडिएका छाडा चौपायाहरुलाई गाउँपालिका क्षेत्र भित्र पालन तथा चरन क्षेत्र तोक्ने।

(ग) गाउँपालिका क्षेत्र भित्र पालेका घरपालुवा र छाडा चौपायाहरुको तथ्यांक (लगत) संकलन गरी अद्यावधिक गर्ने र वडा समितिहरुलाई सो कार्यमा सक्रिय गराउने। वडा समितिले यो कार्यविधि लागू भएको ३ महिना भित्र आ-आफ्नो वडा भित्र रहेका पशुहरुको एकीन तथ्यांक तयार गरी वडा कार्यालयमा पेश गर्न लगाउने।

(घ) चौपायाहरुको तथ्यांक(लगत) संकलन गरी घरपालुवा जनावरको दर्ता र पहिचाका लागी ट्याग(निश्चित पहिचान चिन्ह) लगाउने कार्यको व्यवस्था मिलाउने।

(ङ) समितिले छाडा पशु चौपाया पालनका लागि लाग्ने लागत, पूर्वाधार लगायतका आवश्यकताहरुको पहिचान गरी कार्यान्वयन गराउने।

परिच्छेद-४**वडा स्तरीय समिति**

५. छाडा चौपाया व्यवस्थापनका लागि देहाय बमोजिमको वडा स्तरीय समिति रहनेछ।

(क) वडा अध्यक्ष	- संयोजक
(ख) वडा सदस्यहरु	- सदस्य
(ग) सम्बन्धित वडाको कार्यपालिकामा प्रतिनिधित्व गर्ने कार्यपालिका सदस्य	- सदस्य

(घ) वडा सचिव	- सदस्य
(ङ) सम्बन्धित वडा हेर्ने कृषि प्राविधिक	- सदस्य
(च) सम्बन्धित वडा हेर्ने पशु प्राविधिक	- सदस्य सचिव

उपरोक्त बमोजिमको समितिको बैठकमा वडास्तरका सम्बन्धित व्यक्तिहरुलाई आमन्त्रण गर्न सकिनेछ ।

६. वडा समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ ।

- (१) आफ्नो वडा भित्र रहेका छाडा छोडिएका पशु चौपायाहरुलाई छोड्ने नियन्त्रण गर्ने र छाडेको चौपायाहरुको व्यवस्थापन गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।
- (२) वडा भित्र छाडा छोडिएका पशु व्यवस्थापनका लागि आवश्यक पर्ने जग्गाको पहिचान गर्ने ।
- (३) यस कार्यविधि बमोजिम गाउँपालिकास्तरीय गठित छाडा चौपाया व्यवस्थापन समितिले दिएको निर्देशनको पालना गर्नु ।
- (४) पशु चौपायाहरु एक वडा बाट अर्को वडामा वा गाउँपालिका बाहिर अन्यत्र विक्री वितरण वा स्थानान्तरण गर्दा वडा समितिको सिफारिस अनुसार गराउने व्यवस्था मिलाउने ।
- (५) गाउँपालिका क्षेत्रभित्र वेवारिसे रुपमा छोडिएका चौपायाहरुलाई नियन्त्रण लिई गाउँपालिका बाट पालन क्षेत्र/गौशाला क्षेत्र भनि तोकिएको क्षेत्रमा लाने व्यवस्था मिलाउने ।

परिच्छेद-६

गौशाला व्यवस्थापन समिति

१७. गाउँपालिकाले छाडा छोडिएका पशु चौपायाको व्यवस्थापन गर्न एक गौशाला व्यवस्थापन समिति हुनेछ ।

(क) अध्यक्ष	- १ जना
(ख) कोषाध्यक्ष	- १ जना
(ग) सचिव	- १ जना
(घ) सदस्यहरु	- ४ जना

१८. गौशाला व्यवस्थापन समितिको काम कर्तव्य र अधिकार :

- (क) पशु चौपायाहरुको दैनिक रेखदेख गर्ने,
- (ख) तोकिएको चरन क्षेत्रमा चरन गराउने
- (ग) उपलब्ध गराईएको पशु आहारको व्यवस्थापन गर्ने
- (घ) पशु स्वास्थ्य सम्बन्धी समस्या देखा परेमा वडा/पशु सेवा केन्द्रमा जानकारी गराउने
- (ङ) गौशालामा कार्यरत कर्मचारीहरुको कार्यविवरण अनुरूप कामकाजमा खटाउने
- (च) गाउँपालिका बाट तोकिए बमोजिम चरन क्षेत्र/गौशाला क्षेत्रमा तारबार, घेरावार गर्ने, पशु आहारका लागि आवश्यक घाँस, डाले घाँस रुख विरुवाहरु लगाई उपभोगको व्यवस्था मिलाउनेछ ।

(छ) चरन क्षेत्र/गौशालामा चरन नभएको नपुग हुने अवस्था र चरन नहुने मौसमका लागि सुख्खा तथा हरियो घाँस पराल खरिद गर्नु पर्ने भएमा सो पालन गर्ने संस्था/व्यक्तिलाई आवश्यक व्यवस्था मिलाउन सहयोग गर्ने ।

(ज) छाडा चौपायाको पालन तथा व्यवस्थापनका लागि चाहिने आवश्यक जनशक्ति पालन गर्ने संस्था वा व्यक्तिले दुई पक्षीय सम्झौता बमोजिम व्यवस्था मिलाउँछ । तर गाउँपालिकाले आफै व्यवस्था गर्नु पर्ने भएमा चाहिने जनशक्ति करारमा राख्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ ।

(झ) गाउँपालिका आफैले व्यवस्थापन गर्नु पर्ने अवस्थामा वडा समिति बाट तोकी जिम्मेवारी पाएको सदस्यले सो छाडा पशु चौपायाहरुको रेखदेख र पालन गर्ने जनशक्तिलाई परिचालन गर्नु पर्नेछ ।

(ञ) गाउँपालिका आफै व्यवस्थापन गर्नु पर्ने अवस्थामा गाउँपालिकामा जनशक्ति उपलब्ध भएको अवस्थामा सोही स्तरको उपलब्ध जनशक्तिलाई पनि उपयोग गर्न सक्नेछ ।

(ट) पालन क्षेत्रमा पालिएका चौपायाहरु तथा चौपायाहरुबाट उत्पादित चिजबस्तु विक्री वितरण गाउँपालिकाले तोके बमोजिम हुनेछ ।

(ठ) छाडा पशु चौपायाको व्यवस्थापन गर्न आवश्यक पर्ने गौशाला निर्माणका लागि सार्वजनिक, सरकारी वन, पर्ती जमिन, सामुदायिक वन, खोला नदी किनार, तटीय क्षेत्र आदि खोजी व्यवस्थापन गर्ने सो हुन नसकेमा जमिन भाडामा लिई गाउँपालिकाले त्यसको व्यवस्थापन गर्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ ।

(च) तोकिएको अन्य कार्य गर्ने, गराउने ।

परिच्छेद-७

कर्मचारी सम्बन्धी व्यवस्था

१९. कर्मचारी सम्बन्धमा : गौशाला व्यवस्थापनका लागि गाउँपालिकाले आवश्यकता अनुसार पशु चौपाया हेरालु करार सेवामा राख्न सक्नेछ ।

२०. कर्मचारीको सेवा सुविधा सम्बन्धी व्यवस्था : पशु चौपायाहरुको सेवा सुविधा कार्यपालिकाले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ । निजहरुले अन्य सुविधा सम्झौता अनुसार प्रचलित कानूनको अधिनमा रही प्राप्त गर्नेछन ।

परिच्छेद-८

पशु धनीको काम, कर्तव्य र अधिकार

२१. गेरुवा गाउँपालिकाका पशुधनीले देहायको कार्य गर्नु पर्नेछ ।

(क) आफ्नो घरमा पालेका घरपालुवा जनावरको पालन, पोषण गर्ने/गराउने,

(ख) आफ्नो घरमा पालेको पशु चौपायाको जन्म, मृत्यु, विक्री वितरणको विवरण नियमित रूपमा वडा कार्यालयमा उपलब्ध गराउने,

(ग) आफु बसोबास गरेको वडा बाहेक अन्यत्र स्थानबाट पशु चौपायाहरु खरिद गर्दा वडा कार्यालयको अनुमति लिएर मात्र गर्ने,

(घ) वडा भित्र रहेका छाडा पशु चौपायाको व्यवस्थापनका लागि वडा कार्यालयलाई आवश्यक सहयोग गर्ने गराउने

परिच्छेद-९

आर्थिक व्यवस्थापन सम्बन्धी व्यवस्था

२२. पशु चौपाया व्यवस्थापनका लागि आवश्यक पर्ने रकमको व्यवस्था देहाय बमोजिम हुनेछ ।
 (क) स्थानीय संस्था/व्यक्तिसँग साभेदारी गरी व्यवस्थापन हुने हकमा सम्भौता बमोजिम हुनेछ ।
 (ख) गाउँपालिकाले आफ्नै व्यवस्थामा पशुपालन गरी व्यवस्थापन गर्नु पर्ने अवस्थामा छाडा पशुचौपाया व्यवस्थापनका लागि आवश्यक हेरालु, गौशाला निर्माण र पशु आहार समेतको लागि आवश्यक पर्ने रकम गाउँसभा/कार्यपालिका बाट रकम विनियोजन गर्न सक्नेछ ।

परिच्छेद-१०

दण्ड जरिवाना सम्बन्धी व्यवस्था

२३. यस कार्यविधि बमोजिम कसैले पशु छाडेमा वा व्यवस्थापन कार्यमा असहयोग गरेमा देहाय बमोजिमको दण्ड जरिवाना गरिनेछ ।
 (क) पशु धनी कसैले पनि पशु चौपाया छोडी वा लापरवाही गरी कसैको खेतीपाती वा अन्य बालीनाली हानी नोक्सानी भएमा क्षतीको एकीन गरी सम्बन्धित पशुधनी बाठ वडा समितिले क्षतीपूर्ती भराई दण्ड सजाय गर्न सक्नेछ ।
 (ख) कुनै पशुधनीले पालन गर्दै आएका पशुपंक्षी, छाडा छोडेमा गाउँपालिकाको आर्थिक ऐन बमोजिम जरिवाना गरिनेछ । त्यस्तो पशु स्वयं पशुधनीलाई फिर्ता गरिनेछ ।
 (ग) गाउँपालिकासँग सीमा जोडिएका वा अन्य क्षेत्रबाट कसैले पशु छाडेमा सम्बन्धित स्थानीय तह सँग समन्वय गरी सम्बन्धित पशुधनीबाट असुल उपर गरिनेछ ।
 (घ) गाउँपालिका क्षेत्रभित्र कसैले छाडा चौपाया छोडेको जानकारी वडा कार्यालय वा गाउँपालिकालाई दिएमा सम्बन्धित सूचकलाई सूचना बमोजिम उठेको जरिवाना रकमको २५ प्रतिशत रकम पुरस्कार स्वरूप उपलब्ध गराईनेछ ।
 (ङ) परम्परागत मूल्य र मान्यता, धार्मिक तथा साँस्कृतिक आधारमा पशुचौपायहरुको अवहेलना हुने गरी कसैले छाडा छोडेमा त्यस्तो पशुधनीलाई दोस्रोपटक गाउँपालिका वा वडा कार्यालयबाट प्रदान गरिने सेवा तथा सुविधाबाट वञ्चित गरिनेछ ।

परिच्छेद-१०
विविध

२४. कार्यविधि संशोधन सम्बन्धी व्यवस्था : कार्यविधि संशोधन गर्नु पर्ने भएमा कार्यपालिकाले आवश्यक संशोधन गर्न सक्नेछ ।

२५. यो कार्यविधि लागु हुनु भन्दा अगाडी गौशाला व्यवस्थापनको लागि भएका, गरेका कार्यहरु यसै कार्यविधि बमोजिम भएको मानिनेछ ।

आज्ञाले,
विष्णु प्रसाद गुरुड
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत